

POSTANOWIENIE

28 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Trzebiatowski

na posiedzeniu niejawnym 28 stycznia 2026 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa B.P.

przeciwko P.P.

o rozwód,

na skutek wystąpienia przez Sąd Okręgowy w Bydgoszczy

postanowieniem z 13 listopada 2025 r., X C 1117/25,

o oznaczenie sądu właściwego do rozpoznania sprawy,

zwraca akta sprawy Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy.

(M.K.)

UZASADNIENIE

B.P. wniosła do Sądu Okręgowego w Bydgoszczy pozew o rozwód.

Postanowieniem z 13 listopada 2025 r., X C 1117/25 w/w Sąd zwrócił się do Sądu Najwyższego o oznaczenie sądu właściwego do rozpoznania tej sprawy. Rezygnując z zamieszczenia uzasadnienia, jedynie w samej sentencji – wpisanej odrębnie w ramach protokołu rozprawy w w/ dniu, w oparciu o postanowienie w tej sprawie wpisane komputerowo w treści tego protokołu – Sąd ten zdecydował

o przesłaniu akt do Sądu Najwyższego celem oznaczenia sądu właściwego do rozpoznania sprawy. Postawa prawna do tego nie została wskazana w rzeczonym postanowieniu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy stwierdza, że wobec braku wskazania podstawy prawnej dla wniosku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy w tej sprawie nie jest wiadome, a na pewno nie jest jasne, z jakiej przyczyny Sąd ten oczekuje od Sądu Najwyższego oznaczenia sądu właściwego.

Niemniej, nawet wychodząc z założenia, że taką podstawą miałyby być art. 45 k.p.c., nie byłoby w tej sprawie, wobec braku uzasadnienia opartego na nim wniosku, racji dla jego rozpoznania merytorycznego.

Zgodnie z powołaną normą, jeżeli na podstawie przepisów kodeksu nie można w świetle okoliczności sprawy ustalić właściwości miejscowej, Sąd Najwyższy oznaczy sąd, przed który należy wytoczyć powództwo (§ 1). O oznaczenie sądu, przed który należy wytoczyć powództwo, występuje sąd, do którego wpłynął pozew (§ 2).

Wymaga zaznaczenia, że wystąpienie do Sądu Najwyższego w trybie art. 45 k.p.c. jest uzasadnione tylko pod warunkiem, że nie można w świetle okoliczności sprawy ustalić właściwości miejscowej sądu, przed który należy wytoczyć powództwo. W sprawach o rozwód właściwość miejscową określa art. 41 k.p.c., który stanowi, że powództwo ze stosunku małżeństwa wytacza się wyłącznie przed sąd, w którego okręgu małżonkowie mieli ostatnie miejsce zamieszkania, jeżeli choć jedno z nich w okręgu tym jeszcze ma miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu. Z braku takiej podstawy, wyłącznie właściwy jest sąd miejsca zamieszkania strony pozwanej, a jeżeli i tej podstawy nie ma - sąd miejsca zamieszkania powoda. A zatem dopiero, jeśli nie jest możliwe ustalenie właściwości miejscowej na podstawie art. 41 k.p.c., zastosowanie może znaleźć art. 45 k.p.c. (np. postanowienie SN z 30 marca 2021 r., V CO 61/21). Przy czym, w takim przypadku muszą być wykazane przyczyny uzasadniające oznaczenie sądu na podstawie art. 45 k.p.c.

Przedstawiając wniosek o oznaczenie sądu właściwego w postanowieniu, o którym mowa wyżej, Sąd Okręgowy w Bydgoszczy ograniczył się do

sformułowania sentencji z pominięciem uzasadnienia, w którym wskazałby konkretne okoliczności sprawy, sytuację stron, a także przepisy o właściwości miejscowej, które nie pozwalają na ustalenie sądu miejscowo właściwego. Tak sformułowane postanowienie nie pozwala więc na merytoryczną ocenę przedłożonego wniosku. Przedstawienie okoliczności, które świadczyłyby o wystąpieniu stanu rzeczy wypełniającego hipotezę normy wynikającej art. 45 k.p.c. należy do sądu występującego o oznaczenie sądu właściwego, co może nastąpić wyłącznie w uzasadnieniu takiego postanowienia. Sąd występujący o oznaczenie w niniejszej sprawie nie uzasadnił swojego wystąpienia, a rekonstrukcja takich okoliczności oraz poszukiwanie argumentów uzasadniających oznaczenie sądu właściwego nie należą do Sądu Najwyższego (postanowienia SN: z 29 maja 2018 r., III CO 56/18, OSNC-ZD 2019, nr 2, poz. 25; z 1 czerwca 2015 r., III CO 37/15, OSNC 2015, nr 12, poz. 150; z 13 listopada 2007 r., III CO 17/07, z 30 września 2020 r., II CO 222/20, oraz z 15 października 2021 r., IV CO 162/21, a ostatnio także m.in. postanowienia SN: z 22 maja 2025 r., III CO 571/25 i z 24 września 2025 r., III CO 629/25).

W/w brak formalny referowanego postanowienia uniemożliwiają rozpoznanie przez Sąd Najwyższy wniosku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy o wyznaczenie sądu właściwego do rozpoznania sprawy pozwu o rozwód. Dlatego konieczne jest zwrócenie akt sprawy w celu uzupełnienia postanowienia o motywy je uzasadniające.

Mając na uwadze przedstawione argumenty, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji postanowienia.

Marcin Trzebiatowski

(M.K.)

[SOP]

